

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ มสธ.ระยะ 5 ปี สู่แผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ระดับหน่วยงาน”

แผนยุทธศาสตร์ (Strategic – Plan) หมายถึง แผนระยะยาวเชิงรุก ขององค์กร ที่ครอบคลุมภารกิจ เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนองค์กร ไปสู่วิสัยทัศน์ที่องค์กรได้กำหนดไว้

องค์กรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Focused Organization)

1. การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การดำเนินงาน (Translate the Strategy to Operational Terms)
2. การปรับองค์การให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้น (Align the Organization to the Strategy)
3. การทำให้กลยุทธ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของทุกคนในแต่ละวัน (Align the Organization to the Strategy)
4. การทำให้กลยุทธ์มีลักษณะเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง (Make Strategy a Continual Process)
5. การกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นแก่ผู้นำทางการบริหารขององค์กร (Mobilize Change through Executive Leadership)

BALANCED SCORECARD ตามแนวคิดของ Robert S.Kaplan and David P. Norton

เครื่องมือ BALANCED SCORECARD ที่นำมาใช้ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์

หมายถึง เครื่องมือการจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ที่มีการกำหนด วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ วัตถุประสงค์กลยุทธ์ ขององค์กร และการวัดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยเน้นการส่งต่อตัวชี้วัดในมุมมองต่างๆ อย่างสมดุลเป็นระบบทั้งองค์การ

มิติต่างๆ ของระบบ Balanced Scorecard

Kaplan & Norton	ก.พ.ร.
1. Financial	1. ประสิทธิภาพตามแผน
2. Customer	2. คุณภาพการบริการ
3. Process (Internal Business Process)	3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
4. Learning (Learning & Growth)	4. พัฒนาองค์กร

กระบวนการของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

การประเมินสภาพแวดล้อม (Environmental Assessment)

การประเมินสภาพแวดล้อม (Environmental Assessment) หมายถึง กระบวนการของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อม ที่เป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่มี ผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร โดยนำมาประเมินสภาพปัจจุบันในทุกด้าน เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจและกำหนดกลยุทธ์

การใช้เทคนิค SWOT มาประเมินสภาพแวดล้อม ดังนี้

SWOT ประกอบด้วย

จุดแข็ง (strength)

จุดอ่อน (Weakness)

โอกาส (Opportunity)

ข้อจำกัด (Threat)

ภายในองค์กร

ภายนอกองค์กร

จุดแข็ง (strength) เป็นการค้นหาคำตอบว่าในองค์กร มีจุดแข็ง หรือ จุดเด่น เรื่องใดบ้าง ที่ทำให้องค์กร ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานในปัจจุบัน

จุดอ่อน (Weakness) เป็นการค้นหาคำตอบว่าในองค์กรมีจุดอ่อนหรือมีปัญหาอะไรบ้างที่ทำให้เกิดอุปสรรค หรือความไม่ราบรื่นในการดำเนินงานขององค์กรในปัจจุบัน

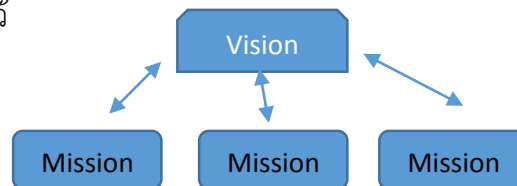
โอกาส (Opportunity) เป็นการค้นหาคำตอบว่าองค์กรสามารถนำโอกาสใหม่ๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กรมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ในองค์กรได้หรือไม่ ถ้ามี มี อยู่ เรื่องใดบ้าง

ข้อจำกัด (Threat) เป็นการค้นหาคำตอบว่าภายนอกองค์กร มีข้อจำกัดอะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อการ ดำเนินขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรควบคุมไม่ได้ ถ้ามี มีอยู่ในเรื่องใดบ้าง

วิสัยทัศน์ (VISION) หมายถึง การฉายภาพในระยะยาว ถึง สิ่งที่ต้องการจะให้ เป็น หรือให้เกิดขึ้น โดยเป็น การ ค้นหาโอกาส เพื่อ ริเริ่มภารกิจใหม่ๆ (New Mission) ในอนาคต และเพื่อสร้างความสำเร็จในระยะยาว

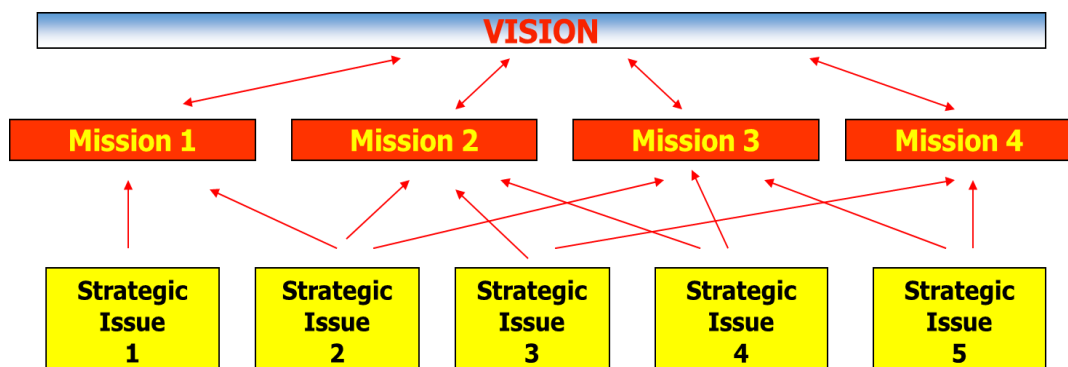

พันธกิจ (Mission) เป็นการกำหนดภารกิจงานที่องค์กรที่ต้องปฏิบัติ เพื่อนำมาสนับสนุนต่อการบรรลุ วิสัยทัศน์ ที่องค์กรกำหนดไว้

พันธกิจ (Mission) โดยทั่วไปประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ๆคือ ภารกิจตามกฎหมาย และภารกิจตาม การบริหารจัดการ(management)

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) เป็นการกำหนดจุดเน้นของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาว ขององค์กร เพื่อนำมาใช้ในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่องค์กรได้กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องเชื่อมโยงและผลักดันให้พันธกิจบรรลุตามเป้าหมาย

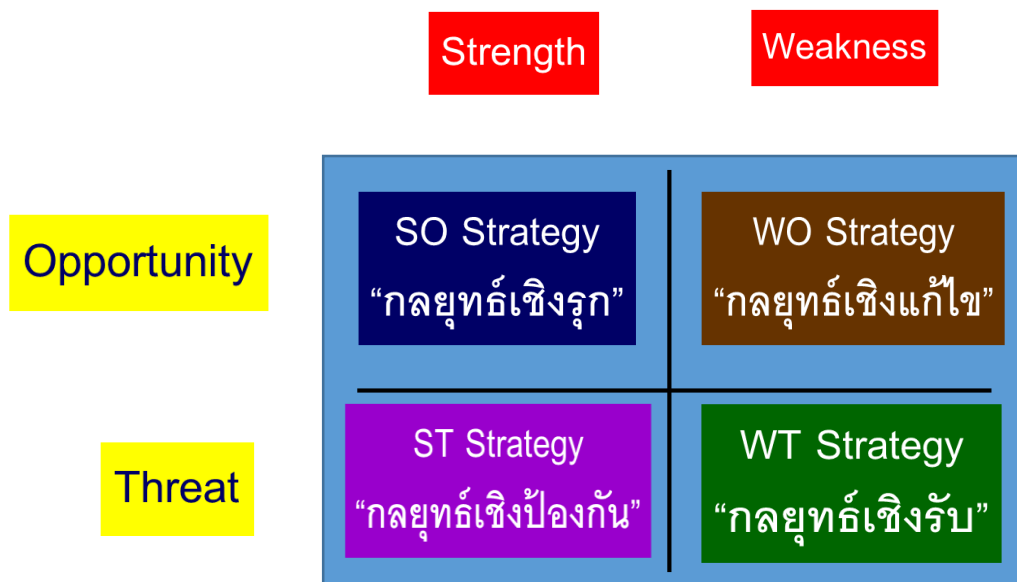

การกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) เป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่มุ่งหวังสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นจากการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ โดยทั่วไปการกำหนดเป้าประสงค์ = เพื่อ + คำกริยา + ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ตัวชี้วัด (KPI : key Performance Indicators) หมายถึง การแปลงเป้าประสงค์ให้ออกมาเป็นตัวชี้วัดให้เป็นรูปธรรม

การกำหนดเป้าหมาย หรือ มาตรฐานให้แก่ตัวชี้วัด เป้าหมายหรือ มาตรฐาน (Target or Standard) เป็นการกำหนดผลลัพธ์เชิงปริมาณ หรือ สภาพการณ์ที่เป็นรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ตัวชี้วัดนั้นในอนาคต โดยค่าเป้าหมายจะมีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดแบบ 1 : 1

กลยุทธ์ (STRATEGY) หมายถึง วิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้ในอนาคต โดยทั่วไปการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix

ST Strategy “กลยุทธ์เชิงป้องกัน”

เป็นการนำข้อได้เปรียบที่เกิดจากปัจจัยด้านจุดแข็งมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน เพื่อบริหารจัดการกับข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่องค์การควบคุมไม่ได้

SO Strategy “กลยุทธ์เชิงรุก”

เป็นการนำข้อได้เปรียบที่เกิดจากปัจจัยด้านจุดแข็ง และปัจจัยที่เป็นโอกาสใหม่ๆ ในอนาคต ขององค์การมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุก

WO Strategy “กลยุทธ์เชิงแก้ไข” เป็นการนำโอกาสใหม่ๆ ในอนาคตขององค์การ มาช่วยกำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ไขจุดอ่อนภายในองค์การที่มีอยู่

WT Strategy “กลยุทธ์เชิงรับ” เป็นการกำหนดกลยุทธ์เพื่อหาทางแก้ไขจุดอ่อนขององค์การพร้อมๆ กันไปกับการหาทางในการรับมือกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้

แผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) หมายถึง แผนการดำเนินการขององค์การในอนาคต ที่มีการระบุถึงและเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ทั้งหมดขององค์การที่ต้องการจะเกิดขึ้นภายใต้ มุมมองต่างๆ ของ Balanced Scorecard

หลักการของการจัดทำ Strategy Map ดังนี้

1. กำหนดคุณค่าหลักขององค์การโดยแบ่งออกเป็นมิติต่างๆ ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติคุณภาพการบริการ มิติประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และมิติการพัฒนางานองค์กร
2. ความสัมพันธ์ของ 4 มิติใน Strategy Map เรียงลำดับจากบนลงล่าง ดังนี้
  - 2.1 มิติประสิทธิผล
  - 2.2 มิติคุณภาพการบริการ
  - 2.3 มิติประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
  - 2.4 มิติการพัฒนางานองค์กร
3. หลักการของการจัดทำ Strategy Map นำกลยุทธ์ต่างๆ ที่องค์กรกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ มาเขียนให้ตรงกับมิติ
  - 3.1 มิติประสิทธิผล เน้นความสำเร็จตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร
  - 3.2 มิติคุณภาพการบริการ เน้นคุณภาพที่เป็นผลผลิตขององค์กรที่สร้างขึ้น
  - 3.3 มิติประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ เน้น กระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการที่ดี
  - 3.4 มิติการพัฒนางานองค์กร เน้น PMQA, HR(HR Scorecard,KM,Competency, Culture),GG,RM,ICT
4. เชื่อมโยงกลยุทธ์ต่างๆ เข้าด้วยกันเป็น ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและผล ทั้งในมิติเดียวกัน และส่งเป็นเหตุและผลกันข้ามมิติ
5. มิติการพัฒนางานองค์กร เป็นฐานของ 3 มิติ ดังนั้น กลยุทธ์ที่อยู่ในมิติการพัฒนางานองค์กร จะไปส่งผลผลักดันกลยุทธ์ทั้งหมดใน 3 มิติ ข้างบน
6. ตรวจสอบการส่งต่อกลยุทธ์
  - 6.1 ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
  - 6.2 ขนาดหรือความแรงในการผลักดัน
7. ทุกกลยุทธ์ กำหนดตัวชี้วัด (KPI) เพื่อนำมาใช้วัดระดับความสำเร็จ

สรุปแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

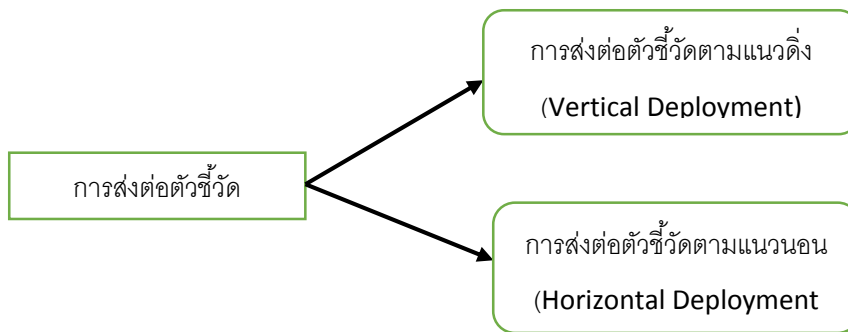
1. ประเมินสภาพแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกด้านภายในและภายนอกโดยใช้เทคนิคSWOT Analysis
2. กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์การในระยะยาว ให้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย
3. กำหนดพันธกิจ (Mission) เพื่อสนับสนุนต่อวิสัยทัศน์ ของหน่วยงาน
4. กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) เชิงรุกของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุ พันธกิจและวิสัยทัศน์ที่หน่วยงานกำหนด
5. ทุกประเด็นยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าประสงค์ (Goals) หรือผลสัมฤทธิ์ในระยะยาวที่ต้องการ
6. ทุกเป้าประสงค์ กำหนดตัวชี้วัด (KPI) เพื่อนำมาใช้วัดระดับความสำเร็จ
7. ทุกตัวชี้วัด กำหนดเป้าหมายแต่ละปีทั้ง 5 ปี ให้เห็นอย่างชัดเจน
8. ทุกเป้าหมายให้กำหนดกลยุทธ์ (Strategy)
9. แปลงกลยุทธ์ให้ออกมาเป็นแผนงาน โครงการ (Initiative) ตลอด 5 ปี

Initiative เป็นการกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปใช้ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์

หลักการในการแปลงกลยุทธ์ให้ออกมาเป็นแผนงาน โครงการ

1. ให้แปลงกลยุทธ์ออกมาเป็นชื่อโครงการและกิจกรรมที่จะทำ
  - 1.1 กรณีกลยุทธ์ใหญ่ อาจแปลง 1 กลยุทธ์ออกมาเป็น 1 โครงการ
  - 1.2 จัด Grouping ของกลยุทธ์ที่ไปด้วยกันได้ทิศทางเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยแปลงหลายกลยุทธ์ออกมาเป็น 1 โครงการ
2. Initiative ที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ (1) ส่วนที่เป็นงานใหม่ขององค์การ และ (2) ส่วนที่เป็นงานพื้นฐานงานประจำของหน่วยงาน
3. Initiative ของแผนยุทธศาสตร์ มีได้ 2 รูปแบบ
  - 3.1 แผน → แผนงาน → โครงการ → กิจกรรม
  - 3.2 แผน → โครงการ → กิจกรรม
4. แต่ละ Initiative มีตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ที่วัดที่ผลผลิต (output) และ/หรือผลลัพธ์ (outcome)
5. แต่ละ Initiative อาจมีเจ้าภาพเดียวหรือเจ้าภาพหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องได้
6. กรณีมีเจ้าภาพหลายหน่วยงาน ทุกหน่วยงานจะต้อง
  - 6.1 วางแผนเพื่อบูรณาการงานใน Initiative เดียวกัน
  - 6.2 วางแผนเพื่อบูรณาการเงินใน Initiative เดียวกัน
  - 6.3 วางแผนเพื่อบูรณาการคนใน Initiative เดียวกัน

การส่งต่อตัวชี้วัด (KPI Deployment)(เพิ่มเติม)

การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ เป็นการประเมินผลความสำเร็จโดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. การประเมินระดับความสำเร็จในแต่ละเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์
2. การประเมินระดับความสำเร็จในภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์

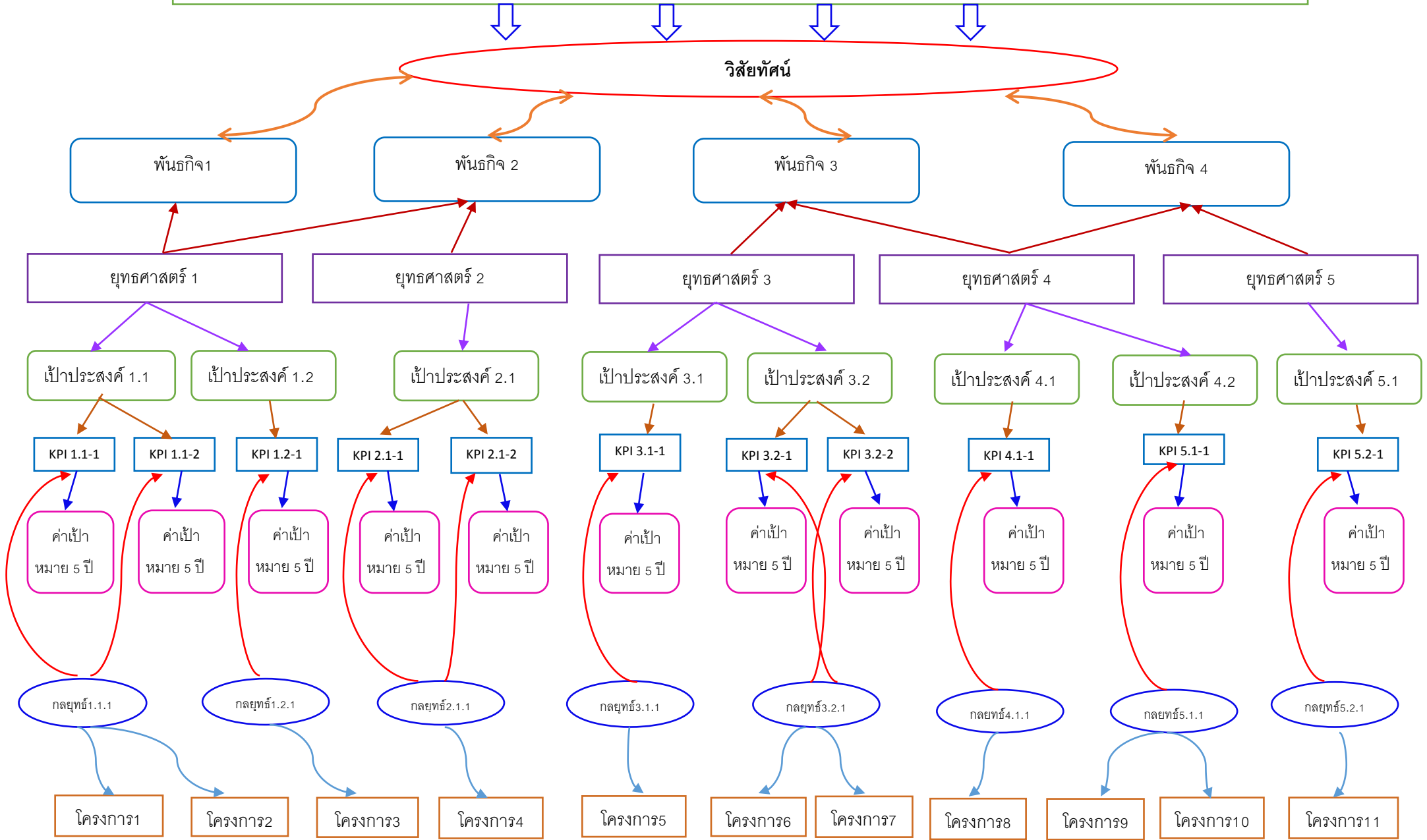
การตรวจสอบคุณภาพของแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

1. ทุกพันธกิจมีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT หรือไม่
2. แต่ละยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ใดของมหาวิทยาลัยหรือไม่
3. การเขียนเป้าประสงค์ของแต่ละยุทธศาสตร์ เขียนไปถึงผลลัพธ์ (Outcome) หรือไม่ และเขียนผลลัพธ์ครอบคลุมหรือไม่
4. การถอดเป้าประสงค์ออกมาเป็นตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ถูกนำไปใช้ประจักษ์สะท้อนความสำเร็จเป้าประสงค์ได้จริงหรือไม่ มีตัวชี้วัดอื่นอีกหรือไม่ที่ลืมนึก
5. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ของหน่วยงาน ไม่ควรเป็นตัวเดียวกับมหาวิทยาลัย ยกเว้นแต่หน่วยงานนั้น รับผิดชอบพันธกิจของมหาวิทยาลัยโดยตรงเฉพาะหน่วยงานเดียว

โดยสรุป แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ มสธ.ระยะ 5 ปี สู่แผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ระดับหน่วยงาน” นั้น

หน่วยงานสามารถดำเนินการตาม แผนภาพการจัดทำยุทธศาสตร์ ตามเอกสารแนบท้ายนี้

SWOT: ของทุกพันธกิจ

แผนภาพการจัดทำแผนยุทธศาสตร์